

1952

Het boek dat niet afkwam.

1952

Het boek dat niet afkwam.

De evolutie is uiteraard het voertuig van ingewikkeldheid. De stabiliteit van eenvoudige vormen is het stevige fundament waarop complexe stabiele vormen kunnen ontstaan, die op hun beurt nog complexere vormen opleveren, enzovoort. Het gestratificeerde karakter van de stabiliteit, als een huis dat is gebouwd op een rots op een rots op een rots, functioneert, met de woorden van Jacob Bronowski, 'als de pal in de krik' die voorkomt dat de hele santenkraam 'terugglipt'.

Tejo Moerings

©2019 TH F Moerings

ISBN 0789463863445

Tekst die zegt dat het auteursrecht bij de
Auteur ligt, in dit geval © Tejo Moerings,

© De Ontwaakte Pers 2018 en er niet mee

Aan de haal gegaan mag op straffe van een

Dwangsom die de hoogte van uw jaarinkomen kan bedragen.

Opgedragen aan mijn muzen Coby (Johanna) en Klaske.

De helft van de mensen die ik lief heb verschrompelt. Mijn lief ze proberen ons gek te krijgen.

Volgens Hegel: "De waarheid van velen is heel de waarheid, daarentegen is de waarheid van een enkeling of enkelen, een dwaling in het licht van de velen"

Disclaimer

Ik schrijf dit boek anders dan je zou verwachten van een autobiografie. Dit boek maakt sprongen, dan haaks, dan terug en dan weer ver vooruit. De chronologie van feiten is een wet kennelijk in biografieland. Ik kan en doe daar niet aan hoor. Mijn geest is een labyrint, een doolhof vol zijingangen, nissen en vergeten ruimtes achter scharnierende boekenkasten. Al die herinneringen liggen weldegelijk voorhanden, maar hebben een zogenaamde 'tag' nodig. Als de ene herinnering op komt, verwijst het automatisch naar een andere die verder of terug in de tijd ligt. Net zoals ik boeken lees. Ik lees tientallen boeken tegelijkertijd omdat passages me weer naar andere passages doen uitwijken en van de weeromstuit op paden brengt die niets met het oorspronkelijke boek van doen hebben, maar interessant genoeg zijn om daar weer op door te gaan. Het is duidelijk hiermee dat ik simpelweg alleen non-fictie lees op een enkele roman na en dan moet ie door Umberto Eco geschreven zijn. Het is maar even een weet.

Wij zullen inleiden, zo hoort dat.

In den beginne kan ik het niet nalaten om iets te formuleren over herinneringen. Daar gaat dit boek in hoofdzaak over. Veel autobiografen, zetten van alles neer, daar zal ik me wellicht ook aan bezondigen, ware het niet dat ik een fotografisch geheugen heb dat nooit faalt. Echt niet. Ik herinner me dingen en zaken die een ander uit z'n brein zou hebben geloosd. Soms zijn het mijn demonen die me ziek maken, soms zijn het herinneringen die vreugde geven. Mijn eerste herinnering was, dat ik achternagezeten werd door mijn tante. Ik herinner me het zo goed, omdat ik op dat tijdstip plotseling bewust werd van mezelf. Ervoor kreeg ik niet echt de gebeurtenissen om me heen binnen. Ik leefde als het ware in een diepe slaapwandeling. Ik maakte als het ware een kwantsprong in het bewuste leven. Ik weet ook heel zeker dat mijn bewustzijn flarden ging vertonen. Als een gordijn dat nu en dan open werd geschoven. Korte gebeurtenissen die ik waarnam om daarna weer in de duisternis te verdwijnen, een complete afwezigheid. Het heeft tot een bepaalde leeftijd geduurd tot de ochtend dat de oude man naast me op de rand van het ledikant kwam zitten en mij zijn (mijn) levensverhaal kwam vertellen. Een echte indicatie voor dit toch wel vreemdsoortige fenomeen heb ik nooit gehad. In geen boek, noch tijdschrift werd het beschreven. Toen het gordijn definitief openschoof en er geen duik in de 'onderwereld' meer voorkwam, begon ik raar te kletsen volgens m'n ouders, familie en hun vrienden. Tijdens discussies aan tafel, kwam ik vaak uit m'n hoekje, debiteerde wat en schoot even haastig weer terug in m'n eigen wereld. De wereld van boeken, strips (toen al ja) en mijn sterrenkijker. Wat ik dan meestal zei, kwam neer als de stoot van een scherpe dolk in de tafel. Het gaf zo'n schokeffect dat men nu echt begon te twijfelen aan het nut om mij al die boeken te laten lezen. "Daar is tie te klein voor, al die wijsheid... wat moet ie ermee?" Op een goed moment mocht ik geen televisie meer kijken, werd de krant weggestopt en kreeg alleen nog maar boeken als Pa Pinkeltje en meer van dat soort. Die ik niet las... Dus het boek Pa Pinkeltje ken ik wel, maar vraag me niet waar het over gaat. M'n omaatje gaf me uit medelijden elke week een Katholieke Illustratie mee als we in Utrecht waren althans. Dat was toch vrij onschuldig, niet waar? Een van m'n ooms, een nogal vreemde eend, die zich overal in vastbeet, gaf me nog veel meer boeken en tijdschriften mee. Allemaal tegen de zin van mijn vader en moeder, want... "Hij gaat er toch alleen maar eng van dromen." Dat dromen deed ik inderdaad. Nachtmerries, angstdromen, visioenen. Bijna iedere nacht

werd ik schreeuwend wakker. Ook dat heeft lang geduurd... Op m'n zestiende, bij de Marine, werd ik het 'Spook van 't Nachtverblijf' genoemd. Sprong driehoog uit de kooi en liep naakt en gillend door het slaapverblijf na weer zo'n angstdroom. Tegen de psychiater van dienst die op mijn geval werd gezet, zei ik dat die dromen uit een andere dimensie kwamen. Hij vroeg of ik uittredingsverschijnselen had en gaf er een korte uitleg over. Ik dacht het niet, op dat moment. Maar later herken ik die verschijnselen weldegelijk. Vooral na het lezen van de boeken door Carlos Castaneda geschreven. Die psychiater was een goeie... Hij liet me mijn levensverhaal opschrijven - gek om dat aan een zestienjarige te vragen? Nee, ieder detail telt - en probeerde een therapie te bedenken om de rust in m'n hoofd te laten weerkeren. Krap een half jaar later was ik alweer weg uit de beroeps zeemacht, en kon de therapie niet beginnen, laat staan afmaken en daar ben ik achteraf nog heel blij om ook. Rilke zei al dat je een kunstenaar niet van zijn demonen af moet helpen. Kortom, het ventje dat ik u schets, komt u hier nog vaker tegen.

EERSTE DEEL

DER SCHLAUE JAHREN EINESZ KÜNSTLER

De geboorte van de tragedie waarin de universele driften (orde en schoonheid van de Griekse god Apollo en chaos en lust van de Griekse god Dionysus) worden gepresenteerd als bron van de dynamiek binnen de beschaving in het algemeen. – Overgenomen uit de geboorte van de tragedie, Friedrich Nietzsche 1872. Vert. Kees Vuyk 1987.

Het vraagstuk non-locatie in energievelden.

Paul Pietsch van de universiteit van Indiana in de Verenigde Staten wilde weten op welke plaats in de hersenen herinneringen worden opgeslagen. Pietsch deed experimenten met salamanders. Eerst leerde hij ze bepaalde gedragingen. Vervolgens takelde hij hun hersenen zodanig toe, dat hun herinnering vernietigd zou moeten zijn. Hij maalde de hersenen onder meer in een worstmolen en plaatste ze daarna terug in hun kop. Wat bleek? Na verloop van tijd vertoonden de salamanders opnieuw het aangeleerde gedrag. Ofwel: de hersenen waren kapot, maar de herinnering leefde voort. Pietsch concludeerde dat herinnering geen lokaal fenomeen is, maar op de een of andere manier is verbonden met iets – een energieveld? – buiten de salamanders waaruit zij hun herinnering ‘ophalen’.

Neuro-anatoom Harold Burr van de universiteit van Yale ontdekte het veld op een andere wijze. Hij onderzocht in de jaren veertig van de vorige eeuw lichtvelden rondom levende organismen en ontdekte dat jonge salamanders een lichtveld om zich heen hebben in de vorm van een volwassen salamander. Deze ‘blauwdruk’ blijkt zelfs rondom een onbevucht ei al aanwezig. Ook bij zaadjes van planten zag Burr lichtvelden in de vorm van de volwassen plant. Deze velden kunnen verklaren waarom je bij salamanders een poot, een kaak of zelfs de lens van het oog kunt amputeren en dat dit lichaamsdeel vervolgens weer aangroeit. Salamanders hebben mogelijk een opmerkelijk sterke verbinding met het hen omringende energieveld, maar het verschijnsel is ook bij mensen niet onbekend. Mensen bij wie lichaamsdelen zijn geamputeerd, kunnen soms nog de (fantom)pijn in het geamputeerde lichaamsdeel voelen. Ook het werk van Burr wijst erop dat lichamen – materie – zijn verbonden met een omhullend energieveld.

‘Ruimte en tijd zijn niet omstandigheden waarin wij leven, maar manieren waarop wij denken.’ Einstein

Mijn leven is nooit effectief spannend geweest. Ik leerde efficiënt te doden, altijd raak te schieten en geen pardon te hebben voor de vijand of de vriend die fouten maakt. Dus schoot ik tijdens de kanonniersopleiding het vliegtuigje neer dat de manche trok. Dienst nemen in een krijgsmacht is het gevaar lopen om uit de lucht geknald te worden, het risico dat je mortiergranaat voortijdig ontploft of een mijn in je handen explodeert als je

er te lang naar staat te kijken. Zo'n Majoor Kroon die in een grot wordt ondervraagd, moet niet miepen als hij in z'n reet geneukt wordt door een Bedoeïen of een Turkse luchtmachtofficier. Dat had hij aan Thomas Edward Lawrence aka Lawrence of Arabia kunnen vragen die het beamen kon. Het hoorde er allemaal bij. Hoe dan ook, ik verschoot 30.000 granaten, kogels en vuurpijlen, wist wapens in vijf minuten uiteen te halen en in elkaar te zetten in de vereiste tijd en zelfs sneller, het schieten met kalibers tussen de 2,8mm en 15cm had ik snel onder de knie en zelfs een SAM wist ik in goede banen te leiden toen de vuurleidersstoel leeg kwam te staan vanwege een aanval op de blinde darm van de dienstdoende vuurleider. Enfin, die efficiëntie om te doden heb ik later een stel huurlingen verenigd in een maatschap bij proberen te brengen. Schieten vanaf een MTB die geen seconde stillag, niet tijdens de dolle vaart en zeker niet in combat. Dat is geen sinecure. Ik was al gauw niet meer het broekie van net negentien maar een crack met scars. Mijn methode om elk vissersschip dat te dicht bij kwam vanaf de waterlijn tot het topje van de mast te besproeien met 20 mm granaten tot het zonk of in miljarden stukjes uitelkaar sprong - daarvoor gebruikte ik voornamelijk granaten met een kruittlading in de holle kop - vonden de honden van de oorlog awesom. Vooral omdat de schipper van de MTB de neiging had om als een dolleman heen en weer te varen tijdens de beschieting. Ach ja, ik was negentien, uitgestelde pubertijd en snel driftig te krijgen. Toen we later tankers begonnen te kapen om aan de broodnodige inkomsten te komen, drie Rolls Royce motoren die 15.000 liter brandstof innamen op een reisje van krap 100 zeemijlen, het leegknallen van honderden granaathouders en de eetlust van de bemanning, drukten zwaar op het budget. Het duurde daarna niet lang eer we werden opgejaagd door de taskforce van Amerikaanse en Britse oorlogsschepen die geen zin hadden in piraten in de Golf. Later dacht ik nog wel aan die tijd in de barre negorij van de Perzische Golf met haar zandstormen, de gloeiende hitte en het innemen van flessen Four Roses brandy, terug en zo, maar dat kwam pas toen ik een geweten kreeg en de lijken die brandend in het water lagen weer op m'n netvlies verschenen. Enfin, psychiaters en therapeuten hebben er weer goed aan verdiend. Een oorlog wordt als snel bloederig en gaat tegen alle mensenrechten in. Er is geen recht, noch wet. Al in de zeventiende eeuw waren er heirbendes die in Brabant huishielden in boerendorpen, schuren leegroofden en waar de boer tegen de schuurdeur werd gespijkerd om daarna in de hens gestoken te worden terwijl de boerin en haar meiden werden verkracht door een man of acht. Tijdens de Napoleontische oorlogen gingen de wreedheden een stapje

verder om uit te monden tijdens de SS bezetting in het omhoog gooien van baby's om als kleiduif te gebruiken. Na WOII werd het zelfs erger toen de bevolking die onder de bezettingen hadden geleefd wraak begonnen te nemen op de collaborateurs door ze een nekschot toe te dienen en als rijbaan te gebruiken voor vrachtwagens. Zo eindigde slager Jan die miljoenen had verdiend met de zwarte handel in lamskoteletjes als een slecht gehakte karbonade in een greppel langs de hoofdweg naar Klotz in Sudetenland.

Het menselijke soort is een zwijn, net als de triljarden rode mieren en vechtwespen die aan ons oog onttrokken slachtingen uitvoeren onder zijderupsjes en huismieren. De oestrus ovis, een schapenvlieg, dringt je oog binnen om die vervolgens helemaal leeg te slurpen. Dat is gruwelijk, en dan nog roepen dat mensen dierlijk zijn? Jazeker, mensen zijn geen haar beter. Ware het niet dat de mens moraal bezit en een geweten heeft en dat geeft weer voer voor psychiaters en therapeuten zodat de werkgelegenheid intact blijft.

Verder heb ik natuurlijk geen moer meegemaakt dan af en toe een vechtpartij in het Rotterdamse café restaurant Engels een sjeke gelegenheid vol gangsters en gauwdieven. Iemand was vergeten de betaalmeester te sturen en ik kreeg het advies om dan maar bij een goktent in de Heemraadsingel aan te kloppen. Er werd opengedaan door twee lieden in lange leren jassen. Het was een lange trap naar boven, de een trok ik aan zijn jaspand onderuit zodat hij met z'n kop naar beneden de trap af donderde, wat hoor ik? Ratten op de trap. De ander probeerde in het nauwe gangetje zijn wapen te trekken maar moest het bekopen met een houw van mijn Japanse slagernesmes, nog uit de Japans Russische oorlog vol bloedgroeven en zaagsneden. In de gokspieze zaten drie heren verbouwereerd achter een tafel vol bankbiljetten die tot het puntje van hun neus reikten. In de hoek lag een Dobermann reu te pitten en de grootste van de drie probeerde het beest wakker te krijgen. Is best joh. De reu kreeg een kogel in zijn kop en de grootste heeft heel lang geen gebruik kunnen maken van zijn arm. De twee anderen gaven me wat mij toekwam met een dikke bonus en weg was ik weer. De bewaker lag nog doodstil onderaan de trap en ik moest hem achter de deur wegschoppen anders kon ik er niet uit. Nee ik maakte echt niets mee.

Voor ik naar Hellevoetsluis vertrok met vrouw en kind, was elke kroeg in de wijde omtrek hermetisch dicht als ik maar de straat inreed. Waarom? Al sla je me dood. Kroegtijgers dachten dat ik een watje was, een fat met kapsones.

Gingen ze voor me staan en maten zogenaamd mijn verschijning. Als ze een Bijbelse opvoeding hadden gehad en dat hadden ze niet, hadden ze vast en zeker geroepen dat ik gewogen en te licht bevonden was. Mene mene tekel ufarsin. Maar ja, met al je tanden op de vloer, een schouder of elleboog uit de kom en wat glippen in het hoofd, is zo iets moeilijks als een Aramese tekst niet al te best uit te spreken.

Acutam et Pulchra, Latijn voor Scherp en Schitterend.

Wat weinigen weten is dat ik in mijn vroegste jeugd werd gediagnosticeerd voor wat we nu bipolaire stoornis noemen en wat vroeger manisch depressief was. Bij mij uit zich dat in snelle, doch korte driftbuien, explosies als het ware.

Snelle temperamentwisselingen en stemmingswisselingen zijn inherent aan deze aandoening. Vaatje buskruit werd ik dan ook al op de lagere school genoemd. Een jongen die voor het minste of geringste kon ontploffen en daarbij vuisten en voeten wist te gebruiken. Als bij toverslag waren mijn verbale kwaliteiten dan verdwenen en kon ik alleen maar reageren met geweld.

In mijn lagere schooltijd was ik een tenger mannetje, helemaal niet de volvette spierbundel die ik nu ben. Ik kon goed en snel leren, zo snel dat de leraren met de handen in het haar steeds moeilijkere vraagstukken op gingen zoeken. Ik las als negenjarige boeken die voor volwassenen bedoeld waren, liet al snel rekenen en taal vallen om te tekenen en later de lessen te laten voor wat ze waren en de uren vulde bij een beroepsschilder die me in de leer nam. Op vrijdagmiddag mocht ik met nog een andere taalvirtuoos moeilijke woorden opgeven aan mijn medeleerlingen en strijk & zet als er een feestdag aankwam als Pasen, het schoolbord voltekenen met een stripverhaal over wat Pasen inhield. De psychiater die me mijn diagnose had gegeven, wilde me testen op IQ en kwam toen al uit op 130, hoogbegaafd zoals het nu genoemd wordt, maar hij vond me gewoon exceptioneel intelligent en daar hou ik me aan vast. Intelligent en manisch depressief... ik moet vast een heel moeilijk mannetje geweest zijn voor mijn omgeving en ver daarbuiten.

Gedurende mijn leven ben ik heel vaak in moeilijkheden gekomen door de onvoorspelbaarheid van mijn buien. Geen wonder, want tijdens een aanval van razernij zou de moordlust uit mijn ogen spatten volgens de onderwerpen van mijn ontsteld zijn. Op de dag dat ik daadwerkelijk een mes trok en mijn opponent alvast onderwierp aan het amputeren van lichaamsdelen en de

politie gelukkig alert reageerde op een 112 oproep, drong het tot me door dat ik te ver aan het gaan was. Na een nachtje cel, en een goed gesprek met een rechercheur en de forensisch psycholoog, besloot ik me te laten helpen. Niet in het minste vanwege m'n lief die het niet meer trok allemaal. De aanklacht werd ingetrokken, (de man om wie het ging werd van uitlokking beschuldigd) en van de weeromstuit werd ik depressief. We kregen een ander huis en ik begon te werken aan een therapie die nergens op sloeg. De jaren die volgden lieten nog wel wat uitbarstingen van redeloos geweld zien, maar ik wist mezelf uit het moeras te trekken en pas toen ik door allerlei omstandigheden een baan kreeg als buurtwerker, begon ik stabiel te worden.

Toen ik nog een jongetje van negen was, en ik aan wie het maar horen wilde vertelde dat ik kunstenaar zou worden, weet men mijn hyper zijn aan de creatieve demonen in mij. Kunstenaars zijn nu eenmaal een beetje gek. Michelangelo, Caravaggio, Van Gogh, noem het rijtje maar, allemaal leden ze aantoonbaar aan manische depressiviteit. Kinderen die nu 'afwijkingen' vertonen van hyperactiviteit, snel verveeld en hoge intelligentie worden geschaard onder het kopje Hoogbegaafd, ADHD of ASS en daarmee is de stemming verklaard. Daarmee gaat men voorbij aan de lijdensweg die de bipolaire stemmingsstoornis is. Ik vecht al jaren tegen het label Hoogbegaafd omdat er iets mee wordt gesuggereerd dat er niet is, namelijk anders begaafd dan anderen. De über-intelligente mens denkt niet anders, een intelligent mens denkt door, ziet verbanden die anderen over het hoofd zien, heeft het talent om te analyseren en te deduceren. Ik had het geluk een geboren kunstenaar te zijn, iemand die sneller dan het gemiddelde de technieken onder de knie kreeg, vanuit innerlijke noodzaak zijn gedachten en voorstellingen kan visualiseren op doek en schrijftafel. Ik werd dan ook al heel jong gezien als een wonderkind die het ver zou brengen. Echter en helaas, ik ben te laat geboren. In elk geval in een tijd dat de mediocre society furore maakt. De zesjescultuur in magna virtutis. Zodanig dat de hele samenleving tendeert naar degeneratie. Dan wordt elk kind dat maar een beetje een afwijking naar boven vertoond geschaard onder 'Hoogbegaafd' en opgesloten in denktanks of speciale scholen waar ze niet uit kunnen ontsnappen.

De behoefte aan creativiteit verdwijnt op die manier, het keurslijf aangescherpt en het kind wordt met label en al met het badwater weggespoeld. Ik die opgegroeid is in de jaren vijftig van de vorige eeuw, schoolgegaan in de pre-Mammoet tijd, heb mijn ervaringen mogen opdoen in

een wereld die nog in opbouw was na de Tweede Wereldoorlog, althans in zijn laatste stadium van wederopbouw. Er waren nog weinig regels en restricties, er heerste een bijna anarchistische moraal. Het fenomeen Vrije Jongen was in die dagen nog geen misdadiger, graaier of systeemmisbruiker. Met de publieke moraal zat het ook nog goed, het huidige puritanisme werd als betuttelen gezien. In die tijd opgroeien als puber en jong volwassene was een feest voor ontdekkers als ik. Ik kon kunst maken en tegelijkertijd een bedrijf leiden, of opbouwwerk doen en politiek bedrijven. Niets werd me in de weg gelegd. Hoe anders dat het nu is, hoef ik u niet uit te leggen, of toch wel? Hoogbegaafd is een stoornis gerelateerd aan ADHD of ADD. Niet zo vreemd voor aan manisch depressieve en aan Gilles de la Tourette Syndroom lijdende sujetten met een anarcho-artistieke levenswijze, geparafraseerd met axiomaal syndrogine antetermostatische protuberansen gestoken in kekke Poohbearlaarsjes...

Autisten, 'Hoogbegaafden' en bipolairen worden thans opgesloten in hun beperkingen, afgekeurd en simpel bevonden, met af en toe een uitschieter. Maar die zijn zeldzaam. Autisten kruipen bij elkaar, geven elkaar adviezen die als een doolhof werken. Zolang mensen met een 'beperking' niet serieus genomen worden en aan iedereen die een draadje los heeft zitten een label wordt opgehangen, dat op zich geen belemmering hoeft te zijn, maar wel ervan gemaakt wordt door wouldbe autisme deskundigen, bevestigd de groep zelf haar beperkingen en blijft hangen in de modus van onbegrepen zijn. Op de volgende bladzijden, hoofdstukken en delen (jazeker) hoop ik een opening te kunnen geven in de hersenen van een bipolaire geest. Ja ik hoor stemmen, zie dingen die anderen niet zien, ben geestig en dan weer zuur als een mandarijn, donders en vriendelijk tegelijk. Vanwege het manische, kan ik de ene dag hyper intelligent overkomen en de andere dag naar woorden moeten zoeken die maar niet willen komen. Nog maar onlangs greep een neuropsychologe naar haar voorhoofd toen ze moest aangeven dat mijn IQ 142 was maar sommige aspecten niet boven de 95 uitkwamen. Dat was een slechte dag. Terwijl ik dit boek aan het schrijven ben, artikelen bij elkaar zoek die, van mijn hand zijn maar, een mooie aanvulling geven op dit boek, ben ik ten diepste depressief, in zwaar en diep gat gevallen. Ik heb een paar gruwelijke zelfmoordpogingen gedaan met cognac en pillen, die niet als zodanig werden beschouwd. Het was aandacht trekken vond men. Ik was theatraal en manifest. Nochtans, heb ik geen behoefte aan het wegnemen van mijn demonen, het zou mijn engelen ook wegnemen. (vrij naar Rilke).

Prelude.

Scherp en Schitterend is mijn motto. Wees scherp en schitter waar het kan (en niet kan!).

De zon scheen

Zoals zij moest schijnen, op de witte benen in het groen

Water verdwenen; en het breekbaar kostbare schip dat wel

Iets vreemds moet hebben gezien, een jongen die viel

Uit de lucht, zeilde kalm voort, moest ergens heen.

W.H. Auden, uit ‘Die avond dat ik de stad inliep’

Je komt ter wereld in een drukke havenstad, de wind huilt langs de ramen van de kapitale stadsvilla en het heeft gesneeuwd. Dat alleen al is een gebeurtenis op zichzelf. De allereerste sneeuw van de winter die nog geen winter is want zal een paar weken later pas haar intrede doen. Die winter zou een van de vreselijkste winters in de geschiedenis van de lage landen worden, vanwege de springvloed in februari die aan circa duizend mensen het leven kostte. Je kinderwagen stond tot aan de assen in het water tijdens die toevloed aan wassend water die ook de Rotterdamse straten bereiken zou. Helaas, je kreeg het niet mee, net twee maanden oud, sabbelend aan de tepels van de min, mevrouw Netten. Enfin, niet lang daarna vertrok je uit Rotterdam, naar het vredigere Utrecht, de stad van mijn vaders vader.

Iemand las me voor uit de Bijbel, een vroege Thora, Vergilius en Augustines. Hij bezweerde m'n toekomst met houtskool en iets fettigs wat moeder slecht uit mijn haar kreeg. Ook daar kreeg ik niets van mee. Je was slechts vier maanden en een paar weken. Het verhaal ging dat de oudste broer van je

vader je mee naar boven nam, een tijdje met jou zat te spelen en je daarna op zijn buik dropte en hardop begon te lezen. Je moest er al heel jong mee beginnen, vond hij. Je werd priester, nee bisschop, de paus of de Dalai Lama (die niet van plan was dood te gaan dat moment, dus dat verhaal ging niet op). Hij droeg zijn boek De ontboezemingen van een dwalende herder aan jou op. Een hele eer. Je was bij de presentatie ervan in een boekwinkel in de Rijnstraat. Netjes aangekleed in een blauwe gebreide broek, roze truitje en een muts van boerenbont. Je hebt voortdurend liggen te kraaien in de kinderwagen. Dat was alleen maar goed voor de verkoop. De hele druk van 15 stuks was in 'n uur uitverkocht. Alleen jij en je moeder waren present. Vader werkte in Rotterdam in de wederopbouw. Hij voerde een aantal metselaarsploegen aan die in stukloon werkten. De 'kras' werd ie genoemd. Bouwtaal voor baas of zo. Zal jou een worst zijn geweest. Je werd zes maanden en jullie gingen voor de zomer naar Rotterdam terug, inwonen bij Oma en Opa die op Zuid zaten. Een bloedje nieuwe wijk met notarissen, sleepbootkapiteins en een verdwaalde belastingambtenaar die naast jullie woonde. Die werd voortdurend aangesproken door de grootverdieners in de wijk, onder wie jouw vader natuurlijk die vond dat hij goed werk deed voor de samenleving. Namelijk huizen bouwen voor mensen die weggebombardeerd waren en nu in barakken moesten leven of als kostganger in een 'Stoot je hoofd niet' hotel. Dat ie zelf nog geen huis had zat hem best wel dwars. Moeder wilde niet in een arbeidersbuurt, vader wilde niet in een kakbuurt en jou maakte het geen reet uit. Jij was bijna één jaar en een volleerd fotomodel. Iedereen wilde je voor de lens hebben. Liggend op een haardkleedje, het gras van de Valkeniersweide, op de aanrecht als je luiert verschoond werd. Zelfs Opa die je nog nooit hebt zien lachen boven zijn strakke vadermoordenaar uit, wilde wel met je spelen op zondagmiddagen als het kerkbezoek gedaan was. Oma riep dan steevast dat ik uit moest kijken – ik! – voor het her en der op de onmogelijkste plekken uitgestalde kristal. Tot het weer winter werd en we verkasten naar het pittoreske Utrecht in een sloppenwijk, gratis ter beschikking gesteld aan kunstenaars en andere bohemiens door de kerk. Mijn grootvader was schoenmaker, schrijver en advocaat voor de bewoners van het slop, hield duiven en peurde paling zonder vergunning. Zijn tweelingbroer onderwees mij in de stand van de maan, de sterrenbeelden en tekende portretten van beroemde mensen onder wie Domela Nieuwenhuis en Anton Constandse. Hij stond zich voor op zijn anarchisme en de tatoeage op zijn onderarm die bewees dat hij in Mauthausen had gezeten in een barak met een grote A erop geschilderd. Als

aanduiding dat hier de vervloekte anarchisten zaten, de aso's en zwervers. Hij vertelde later dat ie buiten het kamp tewerk werd gesteld en zodoende de vernietiging ontliiep. Hij was de man die verhalen vertelde over de nadagen van de grote vuurstorm in Dresden waar hij moest helpen de lijken te bergen. Hij was ook de man die jou in zijn wereld trok van sterrenstelsels en een telescoop cadeau deed. Die heeft tot ik het huis uitging op mijn zolderkamer gestaan. Waar het ding gebleven is... Als zoveel andere spullen is alles weg, gesmolten als sneeuw voor de zon. Camera's, de donkere kamer... er is niets meer. Fotograferen en zelf ontwikkelen was vaders hobby en ik deed vrolijk mee. Want foto's maken was mijn lust en leven al heel vroeg. Dat begon toen ik een boxje vond in de Riviera Hal van Diergaarde Blijdorp. En het is nog steeds niet geëindigd.

Een andere oom was beroepsbokser en sloeg het liefst politieagenten de tanden uit hun smoel. Hij dronk gevaarlijk veel en belde dan aan bij de wijkagent om hem op straat uit te nodigen voor een pak slaag. "Kum den slappert" sliste oom dan. Hij had geen tanden meer en liep met een los kunstgebit rond, hij had een kist vol met gebitten die geen van allen pasten natuurlijk. De wijkagent had een telefoon en belde steevast het bureau die oom, niet zonder slag of stoot, in de bakfiets laadde en hem in z'n vaste celletje smeed. Dan kwam grootvader in een jacquet met gestreepte broek en hoge zijde die zijn meest kakkerige stem opzette en de wachtmeester beval zijn zoon vrij te laten. Het werd in de loop der jaren een spelletje. Ik maakte dat niet mee, want was nog veel te klein. Een andere oom die ook in het kamp had gezeten en thuis was gekomen met een Duitse mädel aan de arm met wie hij inmiddels getrouwd was, deugde nergens voor. Een bonk PTSS volgens moeder, die het weten kon want ze had gestudeerd. Deze oom werkte af en toe en werd al snel afgekeurd, wat nog kon in die dagen. Hij zat meestal voor de deur in het slop te redeneren met mijn tante die net als alle andere broers en zussen in dezelfde straat woonde. Hij was om den duvel niet dom, maar zwaar beschadigd door de oorlog en tot niets meer in staat volgens grootje. Nee, dan Oom Frits. Ik was bij de inauguratie van mijn oudste oom die een leerstoel kreeg aangeboden in de Experimentele natuurkunde van de gecondenseerde materie of zoiets. Ik was anderhalf en al een heel baasje. Een andere oom werd opgeroepen voor militaire dienst bij de Marine en mijn vader moest op herhaling. Nou, dat werd mijn moeder te gortig. Ze nam me mee naar Rotterdam en we woonden weer bij Oma en Opa in de bitterballenbuurt. Dat zinde pa weer niet en weer terug in Utrecht begon hij

zich zorgen te maken over ons onderdak. Tussen moeder en mijn grootje boterde het slecht en er waren teveel ooms in de buurt die niets anders deden dan rondhangen op de bokser en de hoogleraar na die echt aan het werk waren. Volgens grootvader kreeg mijn vader kapsones omdat ie de baas mocht spelen. Grootvader was antiautoritair aangelegd. Heel erg tegen van bovenaf opgelegde regels.. Kortom, de ruzies waren niet van de lucht. Op een goede dag stond vader voor de deur met een gehuurde Amerikaanse GMC truck vol meubilair en andere zaken en we moesten instappen. Grootje kreeg nog net een knuffel en grootvader een dag met 't handje en we waren weg. Terug naar Rotterdam, naar ons eigen woninkje in een mooie tuinbuurt (toen nog wel). Het was een stille buurt, ik zag nooit een mens. Niet gek, want ik moest om zes uur naar bed en de meeste werkers waren dan nog niet thuis. Het was een volksbuurt, geheel tegen de zin van moeder, maar ze nam haar situatie met verbluffend gemak. Op de hoek zat de groenteboer, verderop in de straat de slager en twee deuren verder de Winkel van Sinkel en een petroleumboertje die cokes verkocht in een zakje. Twee hoeken om en we waren in een winkelstraat vol juweliers, banketbakkers, de boekenwinkel van Pronk en meneer Jamin. Een paradijsje voor moeder die stapels boeken en massa's juwelen kocht. Voor de rest werd ik bijna twee jaar en begon mijn eerste herinneringen te krijgen. Ik mocht opblijven tot zeven uur, want dan kwam Paulus de Boskabouter op de radio. Op een goeie dag zag ik de wasplaten van pa, die een beetje stoffig lagen te liggen op de rand van de open haard. Die deed ik in de was met de sintels uit de aslade. Dat werd niet echt gewaardeerd en ik kreeg m'n eerste pak voor mijn broek. Rond mijn derde verjaardag kwam er een televisie. Gebracht door een van mijn moeders ooms. Ik begon ze al te herkennen. Dit was oom Harry, of Henry als hij in een feodale bui was. Hij had een zaak in die dingen of werkte ervoor. Dat is mij om het even. Oom Harry was een flamboyante verschijning. Hij reed steevast in een sportwagen rond. Hij had twee kinderen en een tante en ze gingen er allemaal in, in zo'n Jaguar XK. Hij reed als een prins met een anjer, sneed alles en iedereen, haalde in waar het niet kon en reed zich bijna dood tientallen jaren later op een bergweg in Frankrijk tijdens een vakantietripje. Die televisie gaf drie kwartier beeld en daarna stond ie op sneeuw. Meer uitzendingen waren er niet. Dus kwam er een antenne op het dak die ook de Belg , het Duitse das Erste program en de BBC kon opvangen. Hadden we twee uur meer televisie dan anderen. Niet in onze straat, maar familieleden die ook al televisie hadden. Er heerste namelijk een competitie tussen de ooms en tantes en oudere neven en nichten wie de eerste gadgets had. De een

'n wasmachine, de ander een stofzuiger en mijn vader deed gewoon alle aankopen in één. Wel zo gemakkelijk. We reden in een ouwe Austin A40, een bobbeltje met leren bekleding en een houten dashboard, dat weer wel. Maar het ding vloog in de fik na een opknopbeurt aan de bedrading. Er moest dus een andere auto komen. Ik mocht mee naar een ver weiland waar honderden Fords stonden van de douane geweest. Die werden tenminste onderhouden, vond mijn vader. Er kwam niet eens bij hem op dat je een nieuwe moest kopen! Enfin, hij vond een mooie Ford met een wereldbol en een V8 motor. Lelijke bekleding vond ie, soort gescheurd skai. Maar goed, als de motor het maar deed. Hij keek niet eens onder de motorkap, betaalde ongezien de prijs en we reden ermee naar huis. Nou dat was niet echt een reisje met een cruiser. Het ding trok niet, foeterde mijn vader en de karakteristieke V8 roffel was ook niet te horen. In plaats daarvan hoorden we een soort maaimachineachtige gegier. Na een paar dagen werd er eens onder de motorkap gekeken en kwam hij er achter dat er helemaal geen V8 in lag maar een hele kleine motor uit een Vauxhall. De volgende dag ging het terug naar de autohandelaar met een kleine delegatie van vier kerels met handen als kolenschoppen. Pa kreeg een andere Ford met een echte V8 die zachtjes lag te zoemen in het vooronder. Deze had ook prima lederen bekleding en bakelieten knoppen om de ramen te bedienen. Iedereen tevreden, behalve de handelaar die zich koelte toe woof met een krant na dit enerverende bezoekje aan zijn terrein. Hij wist bij god niet hoe dat ding bij hem terecht gekomen was, echt niet. En pa geloofde hem wel, zeker nu hij een beter exemplaar had. Ze werden dikke vrienden, hij en de handelaar die tegenwoordig alleen maar in de duurdere klasse handelt. Bentley's, Ferrari en mijn lievelingsmerk Aston Martin. Voorlopig lag ik opgerold in een plaid op de achterbank boerende geluidjes te maken vanwege een opkomende wagenziekte als we gingen toeren of op familiebezoek in Utrecht in die deinende bak. Ik was nog maar net vier jaar toen we de Ford kochten. Ondertussen bleef ik het onderwerp voor hele fotosessies. Ikke in de deuropening met dikke wangetjes en een Tiroler broek aan. Op de schommel in de achtertuin, die mij immens groot leek met paden en helemaal achterin een kippenhok met barnevelders die mijn grootvader eens in de zoveel tijd kwam slachten. In het begin had ik het niet zo door dat ik geen broertjes en zussen had. Enig kind en dat zou altijd zo blijven. Moeder wilde geen kinderen meer. Pas op school begon het me op te vallen dat alle kinderen in de klas onderdeel waren van een groter gezin. Dat ik uit de toon viel. Alleen op de wereld, alles zelf houden en niets hoeven te delen. Ik kreeg voor het eerst te maken met jaloezie, nijd en

afgunst vanwege de auto van mijn vader, de kleren die ik aanhad, de leermiddelen met een merk. Ik fantaseerde dat ik een zigeunerjongen was, een kind uit de sloppen. Ik wilde niet rijk zijn of van goede komaf. Ik was een kind van het volk en begreep Karl Marx eerder dan hijzelf denk ik. Ik ging op m'n vijfde jaar naar de kleuterschool, de nonnen van de Heilige Theresa congregatie een verre tocht aan moeders hand. Er was klasse verschil daar. Ik kwam bij de kindertjes wier ouders het schoolgeld konden betalen. Er waren nog twee klasjes met de minder draagkrachtigen want de nonnen waren sociaal voelend. Tussen de middag werd ik op soep en brood vergast. Verderop moesten ze het doen met een beker melk en een beschuitje. In de winter ging bij ons de kachel aan, zij van de overkant moesten het zonder verwarming doen. Allemaal heel gewoon in de vroege jaren vijftig. Verschil moest er zijn en afstand! Op een goed moment vond mijn moeder de buurt te gortig worden. Gortig was haar stopwoordje. Alles was al snel te gortig. We verhuisden naar Oma en Opa en namen de benedenverdieping vanwege de tuin voor mij en pa die altijd in zijn tuin aan het tuinderen was. Die tuin was nog veel groter. Ik kon uren lopen om de overkant te bereiken naar mijn gevoel. Er was een bomengroep waar wolven huisden, een meertje met donkere vissen erin die haptten naar me. Her en der stond er een schuurtje waar visspullen werden bewaard, of de maaimachine en harken. Er was een theehuisje op een stellage zodat je kon uitkijken over het terrein en het personeel in de gaten kon houden. Ik zag oom Henry nu ook vaker. Mocht ik mee in zijn Ford Mustang, toen was ik al wat ouder hoor. Op een keer probeerde oom Henry kennelijk een gele Jaguar E type uit en ik mocht mee met de proefrit. Een hele eer. We scheurden door de Maastunnel en omdat het een open sportwagen was, konden we het gebrul van de uitlaat goed horen. Vanaf dat moment was ik voor het leven Jaguar fan. Maar oom Henry had meer iets met V8 motoren net als mijn pa, dus het werd opnieuw een Mustang, een Boss 450 natuurlijk. Een andere oom imponeerde met een Volvo Kattenrug die weinig weg had van een slanke Jag.

Grootouders hadden een brede zolder met dakramen waar vroeger de bedienden sliepen en nu mijn omes. Er was een plekje waar iets kon worden gebouwd. Een van mijn ooms zat in militaire dienst en had een schietbaan gefabriceerd. Je moest met een luchtbuks op een trechter mikken en dan werd het kogeltje door allerlei buizen, en emmers naar het doel geschoten, een fietsbel. Boven stond mijn telescoop en konden we naar de sterren kijken. Dat een oom ook de overbuurvrouw bekeek die zich strijk en zet op het vaste

uur uitkleedde kreeg ik niet mee. Op dezelfde zolder bouwden we installaties van Meccano, een trainencomplexje en later een grote racebaan. Een van mijn ooms was maar zes jaar ouder dan ik. En ik baasje, was hem al jaren vooruit. Ongeduldig, gehaast, alles en iedereen voor zijn en ik werd naar een arts gestuurd omdat ik aan driftbuien leed. Vanuit het niets kon ik ontploffen. Geen enkele reden voor, vonden mijn Oma en moeder. Ook school, ik zat inmiddels op een particuliere lagere school, was begaan met wat zij als een gedragsstoornis zagen bij me. Ik werd naar een psychiater gestuurd, de allerbeste van dat moment. Ik werd geobserveerd, bevraagd en beklopt. De opvliegingen kwamen ook bij de psychiater voor. Hij constateerde een soort van ADHD en maakte er manisch depressief van. Want ik leed aan stemmingswisselingen. Ze konden zelfs in een seconde omslaan van vriendelijk spelend naar agressief met speelgoed gooien en weer terug. Ok, ik had een diagnose en moest naar een rusthuis, alwaar ik dan verder zou worden onderzocht naar de beste behandeling. Dat rusthuis was gewoon een vakantiekolonie, althans de kinderen daar waren bleekneusjes die uit de oude volkswijken van de grote steden kwamen. Ik ontwikkelde daar een allergie voor andijvie, tuinbonen en brood in jus. Ik moest aansterken volgens de zusters daar. Ik was super gezond, oersterk en had geen bleek kleurtje. Ik was alleen erg nerveus, onrustig, een stuiterbal. Dat hebben ze wel geweten daar. Ik kreeg ruzie met Amsterdammers, Hagenezen en een verdwaalde Arnhemmer. Ik was net acht jaar geworden en sloeg ze allemaal de beris. Ja de beris. Mijn vader had nooit zijn Utrechtse Bargoens afgeleerd en leerde mij ook allerlei woordjes. Zo was een misser lou loene, werkte je de schompes, sloeg je iemand de beris, en liet je je geen haarlemmerdijkies aansmeren. Dus na acht weken werd ik naar huis gestuurd. Daar hoorde ik niks meer over bipolaire stoornissen, of ADHD en werd ik een driftig kereltje die omdat hij kunstenaar wilde worden, wel een beetje afwijkend mocht zijn.. Omdat ik telkens van school werd gehaald om elders weer tot rust te komen – zo heb ik geruime tijd op een internaat gezeten - , verliepen de eerste drie jaar op de lagere school nogal chaotisch. Klas drie zou ik overdoen maar in plaats daarvan werd ik in de vierde geplaatst. De vierde klas werd binnen een half jaar de vijfde klas omdat ik de klasgenoten begon te onderwijzen in taal en rekenopgaven. Ik werd weliswaar van school gehaald om ‘bij te komen’ van mijn stemmingen, maar las ontzettend veel en had een oom die hoogleraar was en een oudoom die astronoom was en een heeroom die hoog in de boom van het Vaticaan zat en allen bij elkaar mij ontzettend veel bijbrachten in mechanica, astronomie en theologie. Daarnaast tekende ik op alles wat onder

mijn handen kwam. Papier, m'n broek, de kaften van mijn boeken... en toen ik een schilderskist met veldezel kreeg met echte olieverf en doekjes, was ik helemaal in de wolken. Ik was nog geen tien jaar in de herfst van 1961 toen ik naar een kunstschilder werd gestuurd die me wel wilde opleiden. Ik verzuimde schooldagen om bij Oom Cornelius Waterdrinker de trucjes te leren om verf te mengen, doeken te prepareren en composities te maken. Hij wees me op wiskundige hulpmiddelen, leerde dat Rembrandt en zijn tijdgenoten elkaar afroefden met het schilderen van perfecte cirkels uit de hand, zonder passer of andere hulpmiddelen. Ondertussen poseerde ik ook nog eens voor hem omdat Cornelius veel en vaak werk maakte voor de kerken in de stad. Van Oom Cornelius leerde ik dat schilders nooit preuts moesten zijn als ze naakten wilde schilderen. Hij zette me dan op de schoot van zijn concubine Theresa om de verleiding van Aphrodite te schilderen. Ik als cherubijntje of de Amor en Theresa als de naakte godin Aphrodite. Theresa had enorme borsten en ze liet me steeds diepere in haar schoot zakken om te plagen. Ik was wel wat gewend trouwens. Ik zag mijn moeder vaker naakt dan mijn vader, mijn tante deed me vaak in bad en dat deed ze ook zonder kleren aan. Twee prachtige vrouwen. Tante leek op Sophia Loren, maar dan fluweelachtiger. Mijn moeder had een heel eigen uitstraling. Ik ging met haar naar bed als m'n vader in het buitenland was. Dat moest ie vaak vanwege een bouwstop. En dan lagen we naakt tegen elkaar aan. Ik met mijn hoofd tussen haar borsten en zij klemde haar benen om me heen, verder niets. De schilder was een flamboyante ouwe heer, net als oom Henry. Hij reed in een Messerschmidt en droeg hoeden met brede randen. Hij leek op de man die op een poster van Henry Toulouse de Lautrec stond. Aristide Bruant, de man met de rode sjaal en de zwarte borsalino, welbekende poster. In ieder geval was Cornelius Waterdrinker de bink op Zuid. Hij leerde me de uitstraling van een kunstenaar te perfectioneren. Ik ging sjaaltjes dragen en mijn zwarte haar in een lok te dragen, de zogenaamde Franse lok die een van de ogen diende te bedekken. Mijn haar werd sowieso langer en ik had een bleke gelaatskleur en vuurrode lippen geenszins kunstmatig. Het gaf me het predicaat homoseksueel. Niet zomaar. Zelf heb ik lang geworsteld met mijn geaardheid. Daar zou ik nog een apart hoofdstuk aan moeten weiden.

Na twee jaar bij oom Cornelius te hebben gewerkt en gestudeerd, één of twee semesters op het gymnasium te hebben gezeten, ging ik naar de kunstacademie en 's avonds naar een school die illustrators opleidde. Ik stapte brutaalweg bij de kunstacademie naar binnen zonder diploma van het

gymnasium, met een dikke portfolio werk. Ik werd vrijwel direct aangenomen en hoefde niet langs allerlei commissies of andere hotemetoten. Ome Cornelius had goed werk afgeleverd (en een goed woordje voor me gedaan natuurlijk.). Al snel draaide het interne circuit overuren. Er was een jongetje van net dertien binnengekomen dat als natuurtalent werd gezien. Het manneke schilderde grote doeken vol, liep erbij als een jonge uitgave van Salvatore Dali zonder snor, met een lang lok over zijn rechteroog a la Picasso, sjaaltjes om zijn nek, een strakke oranje corduroy broek die hij nooit liet wassen en een jasje met verfvlekken. Na de vakantie kwam ie terug op school in een wit geborduurd pak in Londen gekocht. Een roze overhemd complementeerde de boel. En net zo'n rond brilletje als John Lennon had. Maar in no time liep ik weer in de obligate corduroy broek en het schildersjasje rond. Ik begon pas echt te groeien toen ik een jaar of vijftien was. Mijn haar werd steeds dikker en langer, m'n gezicht bleker en m'n ogen staken nogal grijs-groen-blauwig af tegen die witheid. Ik was nauwelijks meer thuis te vinden. Had veel vrienden die ik aanliep en we zagen elkaar bij Melief Bender, waar ik eigenlijk niet mocht komen vanwege mijn leeftijd, maar daar maalde niemand om. Ik was kunststudent en hoorde bij de bent. Als ik dan 's nachts om drie uur boven kwam stommelen, een beetje onvast, schreeuwde mijn vader steevast dat hij me morgenochtend wel even zou spreken. Vader was een verhalenverteller en geen prater dus liet hij een van mijn ooms me met een smoes bij hem op het matje komen. Wat ik allemaal aan het doen was, het verdriet dat ik mijn ouders deed en wat denk je ermee te bereiken? Mijn oom resideerde in een enorme woninginrichtingzaak die hij onder andere van mijn spaargeld had opgezet. Daar wees ik hem soms niet al te fijntjes op. Oom had dus niet veel met mij op. Ik was een ploert, een apache (Franse nozem) met dat sluike zwarte haar, die vieze overhemden, de rottigheid die ik rookte en snoof. Ehh watte? Na één biertje liep ik al te tollen op m'n benen en roken deed ik niet. Ondertussen had ik me in een vlaag van verstandverbijstering gemeld bij de Marine. Met mijn vader was ik naar het wervingskantoor gegaan in mijn witte pak en roze overhemd. De man in het uniform van een Luitenant Ter Zee 1e Klasse keek mij aan alsof hij een groen ding dacht te zien met drie rooie uitsteeksels op zijn hoofd en Bwrps sprak. Hij vroeg hoe oud ik was, waar ik op school zat en keek nog triester toen ik zei dat het hier aan de overkant was. "Het gymnasium?" vroeg hij overbodig. Nee de kunstacademie. "Op jouw leeftijd?" de verbazing werd zo mogelijk groter. "Anderhalf jaar alweer" zei m'n vader vol trots. "Maar wat wil je dan bij de Marine doen?" Iets van de wereld zien, wilde ik zeggen en dacht aan

de foto's van Jantjes op de Golden Gate brug , flanerend op Broadway, bivak houdend in Noorwegen. “Allemaal goed en wel, maar daar pas jij echt niet tussen...” sputterde de marineofficier. Maar schreef me toch in. Ik nam vrijwel meteen afscheid van de academie. Waarom? Ik schilderde niet abstract zoals het hoorde, ik maakte te grote schilderijen in een soort neo-expressionistische stijl. Men vond dat te Duits, te neo-classicistisch whatever that may be. Tot overmaat van ramp had ik op een illustere manier mijn master illustrator gehaald op een Amerikaans instituut. Dat gold natuurlijk niet. Dat kon niet in één jaar tijd. Ik liet hen de bul zien met een mooie stempel en zelfs een waszegel. Ze waren niet onder de indruk. Prima hoor. Er waren leraren op de academie die weldegelijk illustratief schilderden en er ook les in gaven. Maar dat was kennelijk een andere discipline dan waar ik in thuishoorde. Ik heb zo'n beetje alle herinneringen aan de academie gewist uit mijn geheugen. Heel raar, er is niks bekleven. Ik ken geen namen meer van docenten en medestudenten. Het was te kort en ik was te jong. Een half jaar later werd ik voor de keuring opgeroepen. Daar werd ik neuropsychologisch onderzocht. Mijn IQ was ontzettend hoog, maar dat wist ik al van eerdere onderzoeken. Op m'n achtste had ik rond de 120 punten op de IQ schaal, nu kwamen er dertig bij. De psychologen buitelden over elkaar heen om me nog een keer door die molen te halen. Dit was ongehoord. Ik was 15 jaar! Eenmaal weer thuis, stond er de volgende dag een marineofficier voor de deur. Of ik thuis was. En ja, dat was ik.

Nog even over die tests. Mijn moeder vertelde dat ik nauwelijks de lagere school had doorlopen, direct doorging naar het gymnasium en daar na twee semesters de brui aan had gegeven en op de kunstacademie aan was genomen met alleen een portfolio en mijn babbel. Nu weer van de academie af omdat het joch wat van de wereld wilde zien voor hij verder ging met de studie. Ja maar, hij tekent voor zes jaar, dan ben je 21. Wij willen je best aannemen op de KMA maar dan moet je wel de academie afmaken. Zo kom je er niet in hoor. Dat duurt nog vier jaar en ik heb daar geen zin in. En dat zei ik dan ook. Het misprijzen was niet van de lucht. Ik kreeg hier een kans in de schoot geworpen van heb je jou daar en er kon geen greintje dankbaarheid af. Integendeel, hij weigert gewoon. Het eind van het liedje was dat ik als matroos dienst zou gaan doen en de bakknecht diende te spelen. Mij om het even, want ik ging de wereld zien.

In een vlaag van verstandsverbijstering moet het gebeurd zijn dat ik tekende voor 6 jaar dienstneming bij harer majesteit Zeemacht. Diezelfde vlaag had me toegefluisterd dat het verstandig was om het vaderland te verdedigen tegen de opdringerigheid van het rode gespuis. Echter, mijn oogpunt was onvolwassen, mijn disciplinair vermogen nul komma nul en dat allemaal in het centrum van mijn tumultueuze adolescentie.

Dus na onderling overleg, ging ik met eervol ontslag na zestien maanden dienstvolbrenging en evenzovele overtredingen van de krijg disciplinaire tuchtregels.

Zo stond ik op straat met een volstrekt overbodige persoonlijke uitrusting – omdat een mutatieofficier mij had toegeblift dat ik zeker wel de dienstplicht nog had te vervullen zeer binnenkort, met de nadruk op binnenkort! – gepropt in 2 volle plunjezakken die ik door de straten van Den Helder moest duwen om een beetje fatsoenlijk de trein te halen naar ‘s wereld grootste havenstad zonder ballen.

Iemand had me een briefje in de handen geduwd als afscheid een onbekende, een held van het vooronder. Een beter afscheid had de Marine me niet kunnen geven. De plunjezakken gingen bij de eerste gelegenheid over de muur, hup de berm in. Ik at een broodje en nam een biertje om de zaak eens goed te overdenken.

Hoofdstuk 1 Een leeuw van zand

Het deel dat gaat over een lang intermezzo na ontslag uit de zeedienst, wat eerst problematisch verloopt om uiteindelijk de juiste luikjes in mijn hoofd open te zetten. De wereld is niet zo groot als we denken.

In die tijd kon een verloren ziel als ik zich melden bij het Vreemdelingenlegioen, een ronselaar voor scheepsbemanningen of de trein nemen naar Parijs en zich daar het kunstenaarsbestaan aan te laten hangen.

Ik koos voor de ronselaar. Deze troonde me naar een bolle vent met een schipper pet die een omgebouwde trawler zou bezitten voor wat onduidelijke vrachtjes richting Cyprus. De ‘Conakry Star’ een echte Portland Trawler met steunzeil nota bene, lag in Antwerpen op een steenworp afstand van het Steen. De kapitein had mij en z’n vriendin in zijn Fiat 124 gepropt, tezamen met een stapel bagage en een Mechelse Herder die tussen ons in elke beweging nauwlettend in de gaten hield. Geen gevinger of gefriemel op de achterbank en ik was daar niet eens rouwig om. De vriendin had zwartomrande ogen en een fietsenrek dat voor kunstgebit doorging.

Aan boord werd me de startprocedure van de diesel bijgebracht, enkele kunstgreepjes om het roer gangbaar te houden en het verzoek om al m’n navigatiekennis in te zetten voor een koers naar Gibraltar. Die kapitein heb ik sindsdien niet meer gezien. De vriendin was niet van de brug weg te slaan de stakker. Ik had net zo goed naar Zuid Amerika kunnen varen, want controle op de koers, lading of wat er zoal op zo’n schip gebeuren moet was er niet. De schuit had gebrek aan alles, voedsel, water, goeie kooien en een bemanning die van wanten wist. Een Kaap Verdiaan en iemand die uit de verte leek op Djzengis Khan, uit Mongolië kwam en nog nooit zeewater leek te hebben geproefd deden dekdienst.

De vriendin kookte wat pap, smeed met beschuiten en leek af en toe iets te produceren dat op koffie leek, maar chocolademelk was. Fruit, vers vlees, brood en proper kommaliewant had ze niet. Ik kreeg m’n ‘koffie’ in een conservenblik gegoten en de beschuiten op een stuk karton aangereikt. Mocht blij zijn dat die beschuiten aangereikt werden... De anderen kregen het op hun schoot gemikt. Ze dacht waarschijnlijk en terecht dat ik een beetje vrijgehouden moest worden omdat onder mijn handen het schip naar z’n bestemming tufte. De kapitein hebben we nimmer aan dek gezien en ook in Gibraltar, waar ik afstapte was er geen ‘goudkever’ te bekennen in het

dekhuis. Omdat er van gage geen sprake was, nam ik maar de scheeps Colt mee. Zou goed van pas kunnen komen...

Vanaf Gibraltar en nog wat overstapjes die me langs Barcelona en Marseille voerde kreeg ik uiteindelijk een lift naar Alexandrië op een omgebouwde motortorpedoboot nog uit de 2e Wereldoorlog, een scheepstype dat ik nog vaker zou tegenkomen.

Alexandrië...men zegt wel de bakermat van de beschaving vanwege de gigantische bibliotheek opgebouwd door Philadelphus of Ptolomeus, koning van het Grieks-Egyptische rijk 3 eeuwen voor Christus. Allemaal om de burens te overtreffen in grandeur. Nil novi, sub sole. Op haar hoogtepunt bezat de bibliotheek 400.000 boekrollen opgeslagen in nissen. De uiteindelijke verwoesting zou gebeurd zijn na een belegering door Kalief Omar achter in de 4e eeuw vanwege de goddeloosheid en dus overbodig als naslagwerk voor koranexegeten. Maar er zijn meerdere uitleggen over te vinden. Dat de verwoesting geen natuurramp was of zo is uit opgravingen in de 70er jaren gebleken.

Nogmaals Alexandrië, Egypte. Nu, oktober 1970. Ik was op een historisch belangrijk moment in Alexandrië gearriveerd. Nasser zojuist overleden, werd opgevolgd door Anwar Sadat.

Sadat (geboren 1918) volgde een officiersopleiding aan de militaire academie. Hij werd door zijn antikoloniale houding meerdere keren gevangen gezet en wist een keer te ontsnappen. Sadat was samen met Nasser één van de leiders van de geheime groepering die bij een geweldloze staatsgreep in 1952 het bewind van koning Farouk I omverwierp.

Hierna bekleedde Sadat verschillende posten in de regering van Nasser. Na diens dood in 1970 werd hij president. Hij zorgde voor een beleidsbreuk door een prowesterse koers te gaan varen. In de Jom Kippoer-oorlog van 1973 leed Egypte een nederlaag. Hij zocht toenadering tot Israël, dat uitmondde in het historische bezoek en de Camp David-akkoorden.

Samen met Menachem Begin ontving hij daarvoor de Nobelprijs voor de vrede. De andere Arabische landen veroordeelden deze vrede echter en Egypte raakte hierdoor geïsoleerd binnen de Arabische wereld en werd verstoten uit de

Arabische Liga. In eigen land zwoeren fundamentalisten wraak. Op 6 oktober 1981 werd hij te Caïro neergeschoten tijdens een militaire parade en overleed aan zijn verwondingen.

Afijn, voet aan wal in het Egypte van Nasser, was het zaak om snel benen te maken omdat de visumplicht hier sterk rigide kantjes had. Een knaap als ik die zonder visum werd aangetroffen, kon zich snel terugvinden in een van de kalabooshes om elke nacht rond 3 uur uit je nest getremd te worden voor een forse veegbeurt in de straten van de stad. Onbegrijpelijk vond ik wel dat die straten vies en vuil, vol afval en troep lagen. Zoveel visumloze lifters waagden zich hier dan ook niet. Terwijl de schipper van de MBT zo duidelijk als wat had gezegd, me onzichtbaar te maken en zo snel als mogelijk een lift de stad uit te krijgen. Alexandrië was inderdaad niet de stad die ik me voorgesteld had uit de boeken die ik gelezen had over het onderwerp.

Begin van het einde, einde van het begin en daar tussenin.

Vier kerels rond een wankel tafeltje van plastic, bevekt en ranzig om te zien, etaleerden hun plezier onverholen met hikkende uithalen en korstige vingertjes met rouwranden onder afgekloven nagels die naar het onderwerp van het hilarisch samenzijn wezen alsof dat onderwerp rechtstreeks uit een glanzende aluminium schijf was komen stappen en had gevraagd waar hun leider is...

Toegegeven, ik was als een James Bond aan boord van de Conakry Star gestapt... Strak wit pak met zwart overhemd en grijze cowboylaarzen met een slangenprint, had nauwelijks gelegenheid gehad om m'n kleren te wassen en een sprieterig baardje gekweekt de laatste weken op het bleke smoeltje van een adolescent die minder onschuldig bleek dan hij er uitzag... Daarbij was ik de avond tevoren stomdronken geworden in een bar met mijn nieuw gevonden Amerikaanse makker de MTB schipper... een uitgesproken grapjas met denkbeelden die in de vroege middeleeuwen niet hadden misstaan. De man bleek een hekel te hebben aan de muzelmannentaliteit van Egyptische huispotentaatjes, pasja's van het zuiverste water en abusievelijk in de overtuiging dat zij hun vrouwen konden overheersen en kneden naar middeleeuwse maatstaven als eigendom, werkkraft en pleziergenerator.

De MTBer maakte zich vrolijk om de veroveringen die hij op de dames behaalde, soms voor het oog van zo'n muzelman die blind als een woestijnmol geen notie had van 's vrouws nieuwsgierige lust naar zijn 'witte leuter'. "Kom op," schreeuwde hij, "I show you!" In draf ging het naar een van de 'alcoholvrije' hoeken van de bar waar enkele hoogmetoote Egyptenaren onduidelijke transacties aan het bespreken waren met de dames op gepaste afstand. Toegegeven, Joe zeg maar, had gelijk beet.... De dame in

kwestie bewoog zich opvallend naar de toiletten waar Joe zich al ophield... Te opvallend. Prompt stond een van de kerels op en trok een reusachtig kromzwaard van de muur - die daar hing om overspelige vrouwen te waarschuwen voor eventueel voorkomende complicaties waarschijnlijk – Buiten vormde zich al een menigte om de aanluikende steniging te mogen voltrekken en een politiepatrouille nam het onzekere voor het zekere om met getrokken pistolen de oproerkraaiers in te rekenen. Kromzwaard, Joe, de dame en ook ik!... werden ingerekend en naar het bureau gesleept onder verwensingen uitbrakend volk dat hun dagelijkse pleziertje in rook op zag gaan. Kennelijk kwamen stenigingen minder voor dan Egypte vorsers deden voorkomen. Joe werd in celblock 4 gezet, de vrouw en de man aan de deur en ik in de wachtruimte als onderwerp van onnavolgbare spot.

Terwijl de deur openvloog en een rond mannetje de wachtruimte binnenstapte, gewapend met aktentas , zonnebril en... paraplu, wilde een van de korstvingerige mannetjes bovenop me springen omdat ik een toevallig opgeraapt woord zijn richting in siste. Tussen vrolijkheid en razernij ligt een dunne grens zou ik hierna nog vaak ontdekken. Het ronde mannetje bleek de Nederlandse consul te zijn.

De korstvingerige bevroor stokstijf in een schijnbaar onmogelijke houding en de anderen sprongen mechanisch in de houding. Het gezag in Egypte is heilig. Het ronde mannetje wenkte me mee en opgelucht dreutelde ik achter hem aan naar de kamer van de commissaris van politie. De consul zei me dat ik m'n visum moest laten zien. "Visum?" "Ja dit" Hij wierp een vierkant formulier op tafel. De commissaris nam het op en ging het omstandig zitten lezen. "In orde," zei hij kortaf. Ik was vrij om te gaan na een nachtje gelal en gezang en dreigende verkrachting door vier botergeile wachtmeesters, met het geluk van de hele wereld... Buiten stond Joe op me te wachten in gezelschap van de consul en nog een onduidelijk heerschap die werd voorgesteld als Gregory en overduidelijk CIA uitstraalde. Deze kennismaking, heeft mijn reis behoorlijk beïnvloed mag ik wel zeggen. Ik ga er hier niet over uitweiden, ook elders niet. Het is niet een van mijn beste samenwerkingsverbanden met lieden die de grens tussen diplomatiek verkeer en agressieve geopolitieke machinaties gepaard aan wapen en olietransacties die het daglicht nooit en te nimmer verdragen lieten vervagen.

Gregory vond iets van een paradijsvogel in me kennelijk. Moedig en aandoenlijk tegelijkertijd. Zo jong al en dan op reis in een omtrek die niet zo snel werd gezocht door vakantievierende adolescenten. Het verhaal had hij

van Joe gekregen, die natuurlijk ook van die partij was. De MTB was zijn dekmantel en broodwinning tegelijk. Joe deed zich voor als visserman. Hij ging met betalende gasten op tonijnjacht of zo. Ik ben geen visexpert. Zo nu en dan maakte hij reisjes naar plaatsen als Alexandrië en Haifa. Voor de lol dacht ik... maar voor de lol laat je geen 12 liter brandstof per afgelegde zeemijl door de spuitstukken van je drie Rolls Royces gorgelen. Gregory gaf me een lift naar Caïro om vandaaruit dwars door de Sinaï, Jordanië in te trekken. De route van Mozes tijdens de Exodus. Ik wilde eerst naar Petra, daarna een lift proberen te krijgen Irak in langs de Eufraat naar Bagdad en verder zuidwaarts naar Al Bashra om bij de Shatt al Arab en in Koeweit in contact te komen met een vriend van Joe die ook al zo'n MTB had. Het toeval bracht me in contact met de MTB vloot van een obscure afdeling binnen de Amerikaanse geheime dienst, die vanwege mijn militaire achtergrond, hoe kort dan ook, een vertrouwen in me hadden dat me nog vaak van pas zou komen. Later bleek dat ik in de handen van wat later Blackwater zou gaan heten, was gevallen.

Het moment dat ik de Sinaï wilde oversteken was slecht gekozen. Egypte en Israël waren in 1967 een bloederige oorlog begonnen – de Zesdaagse oorlog gevolgd door de zogenaamde Uitputtingsoorlog – 't was er niet pluis.

Over en weer vonden 'incidenten' plaats die zo werden genoemd om de verlamme relativering tactiek van het koude oorlogsdenken te plaatsen in de hoofden van de toekijkende wereldbevolking.

De Sovjet-Unie deed openlijk mee door piloten te leveren aan de Egyptische luchtmacht. Egypte kon je in die dagen een smeltkroes van paramilitairen; westerse observators; diplomaten; geheim agenten; legio avonturiers en fortuinzoekers, noemen. De belangen waren te groot voor de Westerse machthebbers.

Voor de hand liggende oorzaken als stagnerende aanvoerlijnen voor olie en de nog lang niet vrije doorgang door het Suezkanaal, dat overigens tot 1975 gesloten zou blijven. De dood van Nasser en de opvolging van Sadat gaven geen soelaas. Integendeel. Sadat begon meteen aan de voorbereidingen voor een nieuwe aanval. Israël zou dan aangevallen moeten worden vanuit Syrië en Egypte met behulp van de Arabische bondgenoten.

Deze aanval werd de Jom-Kippoer Oorlog genoemd en vond plaats in 1973. Zover was het nog niet. Mijn Nederlandse paspoort en het feit dat de Nederlanders door partij te kiezen voor Israël in 1967 een dikke streep voor hadden bij de Israëliërs, gaf geen probleem. De Sinaï lag vol met mijnen en